

ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK VE MEDYA MULTICULTURALISM AND MEDIA

Prof. Dr. Sedat CERECİ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İletişim Fakültesi

31061 Hatay/Türkiye, scereci@mku.edu.tr, Orcid: 0000-0002-3763-6483

ÖZET

Bu çalışmada, çok kültürlü toplumlardaki insan ilişkilerine bağlı olarak gelişen iletişim eylemleri ve çok kültürlülüğü yansıtan araçlar olarak sinema ve medyadaki görüntü ele alınmış, çok kültürlü toplumlardaki medyanın durumu değerlendirilmiş, çok kültürlülüğün siyasetle, ekonomiyle, kültürel yapıyla ilişkileri kapsamında çok kültürlü bir topluma sahip olan Türkiye'deki medyanın konumu vurgulanmıştır. Çok kültürlülük, modern dünyanın gerçeklerinden biridir ve toplumların kabulü halinde barış içinde yaşamının ve demokrasinin de unsurlarındandır. Modern çağdaki sorun, bazı kesimler tarafından çok kültürlülüğün kabullenilmemesi, tek kültürlü, sığ ve dar görüşlü toplumların talep edilmesidir. Çok kültürlülük, birçok farklı kültürün bir arada yaşadığı toplumu tanımlamaktadır. Christian Joppke'ye göre çok kültürlülük, ulus-devletin homojenleşmesinin bir ürünü olup çevre ülkelerden merkez ülkelere göçler, etnik ve ırksal çeşitlilik oluşturarak çok kültürcü talepleri beraberinde getirmektedir. Küreselleşmenin egemen olduğu dünyada çok kültürlülük doğal bir gelişme olarak nitelenmektedir. Küreselleşmenin en dinamik unsuru olan medya da, bazen çok kültürlülüğü görmek istemese de bu gerçekten kaçamamaktadır. Siyasi kaygılar, güvensizlik, çatışmalar ve ekonomik zorunluluklar çok kültürlülük gerçeğini hızlandırmıştır. Çok kültürlülük kavramı siyasi bir kavram olarak ortaya çıkmış, koşullar değiştikçe postmodern bir gerçeklik olarak değerlendirilmiştir. Dünyadaki konjonktür değiştikçe çok kültürlülüğün pratiği de değişmekte ve medyada da yansımaları görülmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrası Batı demokrasilerinde “çok kültürlülük” ün lehine hem teoride hem pratikte ciddi adımlar atılırken, kendini bu akıma kapatan, aksine daha otoriter yöntemlerle eşitsizliği yasalarla meşrulaştıran uygulamalar da olmuştur. İngiliz göçmenlerinin çoğunluğunu oluşturduğu Güney Afrika Cumhuriyeti'nin yönetici elitleri savaştan kısa süre sonra siyah olan yerli halka karşı “apartheid” (ayrımcılık) rejimi uygulanmaya başlamıştır. Dünya medyası, bu gelişmeleri çıkarları doğrultusunda bazen görmezden gelmiş, bazen saptırmış, ancak ortaya çıkmasını engelleyememiştir. Dünyanın genelinde egemen olan küreselleşme akımı, tüm dünyada da göçlere ve çok kültürlülüğe neden olmuş, son 20-30 yıldır toplumlar yeniden biçimlenmiştir. Medya, göçlerin ve ilticaların genellikle dramatik ve sansasyonel yanlarıyla ilgilenirken, ahlaki veya insancıl boyutlar görmezden gelinmiştir. Çok kültürlülük, çoğulculuğun temelini oluşturmaktadır. Çoğulculuk, yalnızca siyasi bir kavram değil, aynı zamanda karar alma süreçlerine katılma ve onu etkileme gücüdür de. İsviçre'nin sunduğu çok kültürlü toplum modelinin üzerinde durduğu üç sütun vardır: 1) Federalizm; 2) Dil çeşitliliğine özgürlüğü; 3) Azınlıkların, azınlık haklarına değil, çoğunluk (yani eşit vatandaşlık) haklarına kavuşturulması

için onların temsil olanaklarının artırılması. İsviçre bunu yasama, yürütme, yargı ve yayım-öğretim dili alanlarında gerçekleştirmek amacıyla yasal-kurumsal dayanaklara kavuşturarak başarmış ve medyasına da yansıtmıştır. Çok kültürlülük, demokratik yapılanmanın temelidir ve aynı zamanda her türlü insana sağladığı kolay ve konforlu yaşam biçimiyle, etnik toplulukların gelecek kaygısını da ortadan kaldırmaktadır. Çok kültürlülüğün; kültürel, dil ve dini çeşitliliği desteklediği, beslediği ve kutsadığı genel olarak kabul edilmektedir. Medyanın da çok kültürlülüğün ilkelerine sahip çıkması, toplumu güçlendirmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çokkültürlülük, Medya, Toplum, Çoğulculuk, Demokrasi.

ABSTRACT

In this study, the communication actions that develop depending on human relations in multicultural societies and the image in the cinema and media, which are the means reflecting multiculturalism, are discussed and the situation of the media in multicultural societies is also evaluated. In addition, the position of the media in Turkey, which has a multicultural society within the scope of the relations of multiculturalism with politics, economy and cultural structure, was emphasized. Multiculturalism is one of the realities of the modern world and, if societies are accepted, it is also one of the elements of peaceful living and democracy. The problem in the modern age is the rejection of multiculturalism by some constituents and the demand of monocultural, shallow and narrow-minded societies. Multiculturalism defines a society in which many different cultures live together. According to Christian Joppke, multiculturalism is an output of the homogenization of the nation-states and migrations from neighboring countries to central countries create ethnic and racial diversity and bring along multiculturalist demands. In a world dominated by globalization, multiculturalism is described as a natural development. Even the media, which is the most dynamic element of globalization, cannot escape this reality, even if they sometimes do not want to see multiculturalism. Political concerns, insecurity, conflicts and economic obligations have accelerated the reality of multiculturalism. The concept of multiculturalism emerged as a political notion, and as conditions changed, it was evaluated as a postmodern reality. As the conjuncture in the world changes, the practice of multiculturalism also changes, and its reflections are seen in the media. While serious steps were taken in both theory and practice in favor of "multiculturalism" in Western democracies after the Second World War, there were also practices that closed themselves to this trend, on the contrary, legitimizing inequality with laws through more authoritarian methods. The ruling elites of the Republic of South Africa, where British immigrants constitute the majority, started to apply the "apartheid" (discrimination) regime against the black indigenous people shortly after the war. The world media sometimes ignored these developments politically, sometimes distorted them, but could not prevent their emergence. The trend of globalization, prevailing throughout the world, has caused immigration and multiculturalism all over the world, and societies have been reformed in the last 20-30 years. While the media dealt with the dramatic and sensational aspects of migration and asylum, the moral or humanitarian dimensions were ignored. Multiculturalism is the basis of pluralism. Pluralism is not only a political concept, but also the power to participate in and influence decision-making processes. There are three pillars on which the multicultural society model Switzerland offers: 1) Federalism; 2) Language diversity and freedom; 3) To increase the representation opportunities of minorities in order to achieve the rights of the majority (ie equal citizenship), not minority rights. Switzerland has achieved this by basing it on legal-

institutional foundations in order to realize this in the fields of legislative, executive, judicial and publishing-teaching language, and it has also reflected this in its media. Multiculturalism

is the basis of democratic structuring and at the same time, it removes the future anxiety of ethnic communities with the easy and comfortable lifestyle it provides to all people. It is generally accepted that multiculturalism supports, nurtures and blesses cultural, linguistic and religious diversity. In addition, the media's adherence to the principles of multiculturalism strengthens the society.

Keywords: Multiculturalism, Media, Society, Pluralism, Democracy.

1. GİRİŞ

Geri kalmış ve gelişmiş farketmeksizin, dünyadaki hemen hemen tüm ülkeler artık çokkültürlü yaşamaktadır. Savaşlar, göçler, ekonomik hareketler, yoksulluk ve daha birçok neden, dünyada çokkültürlülüğün temellerini oluşturmuştur (Sorgo, 2012: 43). Çokkültürlü toplumlar barış içinde yaşadıkları zaman, bilgi ve deneyim paylaşımıyla büyük gelişmeler sağlamakta, uygar bir toplum yaratabilmektedirler (Schilmöller, 2009: 68). Toplumsal yapıdaki etnik unsurlar çokkültürlü ortama medya ile katıldıkları zaman da, tüm grupların temsil edildiği demokratik bir ortam oluşmaktadır.

Çokkültürlülük, bir toplumun sahip olabileceği en büyük varıl değerdir (Funke, 2011: 46). Çokkültürlü toplumlarda ortaya çıkan paylaşımcılık ve kültürleşme, toplumun gelişmesinde birincil etkenlerden biridir. Çokkültürlü toplumlarda insan ilişkileri, iletişim eylemleri de gelişmekte, bilgi ve görgü paylaşımı yaşamı düzenlemektedir (Barmeyer, 2010: 29). Bu nedenle çokkültürlü toplumlarda toplumsal örgütler ve kurumlar da gelişmekte, verimli çalışmaktadır.

Çokkültürlü toplumların kendini en seçik biçimde yansıttığı araçlar sinema ve medyadır. Çokkültürlü toplumların sinema yapıtlarında ve medyasında, toplumda yer alan tüm etnik grupların, tüm inanç gruplarının, kültürlerin temsili bulunmaktadır (Bonfadelli ve Moser, 2007: 111). Çokkültürlü toplumların çokkültürlü sineması ve medyası da, toplumsal yapıdaki kültürlerin temsiliyle toplumsal yapının düzenine ve sürekliliğine katkıda bulunmaktadır. Çeşitliliğin eksilmesi ve çokkültürlü yapının hasar görmesi, toplumsal yapının bütünlüğü, düzeni ve devamlılığı açısından tehlike oluşturmaktadır.

Eski Yeşilçam filmlerinde sıkça rastladığımız Ermeni komşu Alenuş teyze, Rum doktor Takis bey, Yahudi kuyumcu Solomon amca gibi karakterlere sinemada ve medyada rastlamak artık çok olası değildir. Titizlikle hazırlanmış bir politikayla etnik unsurlar hızla eritilip, tek kültürlü bir toplum olma yönünde yol alınmaktadır (Friedman, 2017). Medya da bu gidişe katkıda bulunmaktadır.

Medya denilen araçlar, toplumsal sorumlulukları gereği her kesimin, bütün etnik grupların ve sosyal grupların varlıklarına yer vermek, görüşlerini yansıtmak zorundadır (Ravi, 2012: 320). Özellikle çok kültürlü toplumlarda bu sorumluluk artmaktadır. Toplumsal yapıda yer alan her etnik grup ve her inanç grubu, medyada kendisiyle ilgili iletilere rastlamak istemektedir. Bu talep, toplumsal yapının unsuru olan her etnisitenin doğal hakkı sayılmaktadır (Kühn, 2018: 96). Toplumdaki her kişi gibi, her etnik grubun hakları da yasalarla korunmaktadır.

1. ÇOK KÜLTÜRLÜ TOPLUM VE DEMOKRASİ

Demokrasi, halkın kendi temsilcilerini seçerek yönetim konusunda temsilcileri yetkilendirmesi ve temsilcilerin halk adına onları yönetmesi anlamına gelse de, farklı ülkelerde farklı uygulamalar bulunmaktadır. Demokrasi, kökü antik çağlara dayanan, insanlığın her zaman diliminde ortak gayesi olmuş, zamana ve mekâna göre şekillenen bir kavram olmuştur (Retter, 2011: 127). Tarih boyunca hiçbir zaman tam olarak uygulanamayan demokrasi, yine de pek çok toplumda bir ideal olarak yaşamıştır.

Antik Yunanlar, MÖ 500-300 yılları arasında polis olarak adlandırdıkları siyasi birimlerde uyguladıkları yönetim şekillerini demokratia olarak kavramsallaştırmışlardır. Halk anlamına gelen “demos” ve egemenlik anlamına gelen “kratos” kelimelerinden oluşan demokratia halkın doğrudan kendi kendini yönetmesini, “halk yönetimini” ya da “halkın egemenliğini” ifade etmektedir (Kritidis, 2011: 153). Kavram nedeniyle pek çok kaynakta Yunanistan demokrasinin doğduğu yer olarak tanımlanmaktadır.

MÖ 594'te Atina'da Solon, Aristokratların gücünü azaltan ve yurttaş eşitliğini sağlayan yasalar düzenlemiş ve demokrasinin ilk adımlarını atmıştır. Ancak Antik Yunan demokrasisi kadınları, ticaret ve zanaatla uğraşan metoikosları ve köleleri kapsam dışında bırakmıştır (Köhler, 2017: 16). Dolayısıyla demokrasi, yine tüm toplumu kapsayamamış, belirli bir azınlığın elinde kalmıştır.

Platon demokrasiden nefret etmektedir. Ona göre demokrasi sayesinde siyaseti ve yönetmeyi bilip bilmediğine bakılmaksızın, halkın hangi kesiminden olursa olsun herkes her göreve getirilebilmektedir (Mayr, 2016: 101). Platon'a göre, demokrasi yalnızca asillerin, aristokratların elinde olmalıdır.

Avrupa'da 16. yüzyılda feodal sistemden ulus-devlet modeline geçişle birlikte demokraside yeni arayışlar ortaya çıkmıştır. Siyasal düşüncüyü bu arayışlara iten sorun “kent devletini aşan ulus-devlet ölçeğinde bir demokrasinin kurulup kurulamayacağı”dır. Ulus-devlet düzeyinde demokrasinin uygulanabilmesini mümkün kılan siyasal kurum, temsil mekanizması olmuştur. Modern dönemde demokrasi varlığını ancak temsili demokrasi şeklinde sürdürebilmiştir (Rossteutscher ve Narval, 2019: 21). Yine de tam uygulanamamakla birlikte, demokrasi ideali hala yaşamaktadır.

Halkın herhangi bir şekilde yönetime katılması demokrasinin temel koşuludur. Perikles, “yalnız biz Atinalılar, devlet işlerine karışmayanlara, kendi işi gücü ile uğraşan sessiz bir yurttaş değil, hiçbir işe yaramayan biri gözüyle bakıyoruz” demiştir (Langer, 2016: 33). Ancak devlet işlerine herkesin karışmaması için de önlemler alınmıştır.

Modern çağın dönüşmüş dünyasında demokrasi de değişmiş, temsil uygulaması tartışmalı hale gelmiştir. Federal bir yapıya sahip olan Kanada'da, mevcut Anayasa uyarınca yetkiler, eyaletler ile merkezi hükümet arasında dağılmıştır. Gelişmiş bir adem-i merkeziyetçi yönetim sistemine sahip ülkede, eyaletlerin dahi bazı alt bölgelere yetki devretmesi sözkonusu olabilmektedir. Ülkenin yönetim anlayışında coğrafi ve demografik özellikleri, birçok etnik grubun oluşturduğu çok kültürlü toplumsal yapısının dinamikleri ve sınır komşusu ABD'yle olan yakın siyasi, ekonomik ve kültürel bağları önemli rol oynamaktadır (Reuther, 2018: 214). Kanada ve ABD'nin çokkültürlülüğe dayalı demokratik yapılanması benzer biçimde etkileşimli olarak devam etmektedir.

Çok kültürlü Hindistan, dönem dönem başarılı demokrasi sınavları vermekle birlikte, ülkedeki sınıf ayrımcılığı ve gelir eşitsizliği huzurlu bir yaşamı engellemektedir. Hindular, Sihler ve Müslümanlar arasındaki çatışmalar da güvenliği tehdit etmektedir (Bohmann ve Sörensen, 2017: 8). Ancak buna rağmen, çok kültürlü Hindistan yıllardır demokrasiyi sürdürmeye çalışmaktadır.

Demokrasiyi, insan hakları ve özgürlükler olarak değerlendiren İsveç'te herkes düşüncesi doğrultusunda her türlü görünen ya da görünmeyen sosyal, siyasal, sportif çalışmayı yapabilmekte ve resmi kurumlardan maddi destek alabilmektedir. İsveç'te yaşayan tüm azınlıkların parlamentoda temsilcileri bulunmaktadır. İsveç'teki Süryaniler, Keldaniler, Ermeniler ve diğer etnik unsurlar istedikleri gibi haklarını savunabilmekte ve lobi faaliyetleri yürütebilmektedirler (Schumacher, 2016: 6). Her grubun kendi medyası ile hem kendi grup üyelerine, hem üst kültür grubuna seslenmesi de toplumsal yapıyı güçlendirmektedir.

Avustralya bağımsız bir ülke olmasına rağmen, Birleşik Krallık'ın Kraliçesi Elizabeth II, Avustralya'nın da anayasal kraliyet başkanı olarak resmi Kraliçesidir. Kraliçe, halk tarafından seçilen Avustralya Hükümetinin tavsiyeleri doğrultusunda, kendisini temsil edecek Avustralya Genel Valisini atar. Genel Vali Başbakanın tavsiyeleri doğrultusunda bakanları tayin eder ve yapılan anlaşma doğrultusunda, resmen tüm konularda sadece bakanların tavsiyelerine göre hareket eder. Bu sistem Kanada hükümet sistemine benzemektedir.

Avustralya hükümetlerinin maksimum idare süresi, yeni Federal Parlamento'nun ilk toplantısından itibaren üç yıldır. Ancak, bir Başbakan Genel Vali'den bu dönem sona ermeden önce seçime gidilmesini isteyebilir.

Belçika ve İsviçre'de, Oйдаşmacı adı verilen ve çoğunlukla azınlıkların yönetiminde birlikte yer aldığı sistem uygulanmaktadır. Tek meclisli bir yasama organı yerine iki meclisli sistem kabul edilmiştir. İsviçre'de Ulusal Konsey İsviçre halkını temsil eder ve eyaletler konseyi ise her biri kendi kantonunu temsil eden federal meclistir (Blatter, 2014: 35). Belçika'da, her biri ayrı yasama organınca denetlenen 6 Hükümet bulunmaktadır (Federal Hükümet, Flaman Hükümeti, Valonya Hükümeti, Brüksel-Başkent Bölgesi Hükümeti, Fransız Toplum Hükümeti, Alman Toplum Hükümeti). Belçika da demokrasisini çok kültürlülük üzerine kurmuş ülkelerden biridir (Henkes, 2011: 85). Avrupa'da on yıllardır çok kültürlü bir yapı ile yaşayan ve her etnik unsurun kendi medyasını ürettiği, kendi deneyimlerini ve kültürü paylaştığı çok sayıda ülke bulunmaktadır.

Demokrasisi sık sık tartışılan ABD'yi on veya daha fazla partinin temsil edildiği yasama meclisine sahip pek çok parlamenter sistemden farklı kılan en önemli özellik ABD'nin esas olarak iki partili sistemden oluşmasıdır. ABD'de Başkan hem hükümetin hem de devletin başıdır. Başkan yasama meclisinden bağımsız olarak seçilir ve yasama meclisinde en fazla koltuğa sahip siyasi partiden olabilir veya olmayabilir. Başkanın kurduğu kabine Anayasaya göre Kongreye üye olması yasaklanmış kişilerden oluşmaktadır.

Çok kültürlülük, birçok farklı kültürün bir arada yaşadığı toplumu tanımlamaktadır. Christian Joppke'ye göre çok kültürlülük, ulus-devletin homojenleşmesinin bir ürünü olup çevre ülkelerden merkez ülkelere göçler, etnik ve ırksal çeşitlilik oluşturarak çok kültürcü talepleri beraberinde getirmektedir (Joppke, 1996: 451-453). Küreselleşmenin egemen olduğu dünyada çok kültürlülük doğal bir gelişme olarak nitelenmektedir. Küreselleşmenin en dinamik unsuru olan medya da, bazen çok kültürlülüğü görmek istemese de bu gerçekten kaçamamaktadır.

Siyasi kaygılar, güvensizlik, çatışmalar ve ekonomik zorunluluklar çok kültürlülük gerçeğini hızlandırmıştır. Çok kültürlülük kavramı siyasi bir kavram olarak ortaya çıkmış, koşullar değiştikçe postmodern bir gerçeklik olarak değerlendirilmiştir (Knight, 2008, 118). Dünyadaki konjonktür değiştikçe çok kültürlülüğün pratiği de değişmekte ve medyada da yansımaları görülmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası Batı demokrasilerinde “çokkültürlülük”ün lehine hem teoride hem pratikte ciddi adımlar atılırken, kendini bu akıma kapatan, aksine daha otoriter yöntemlerle eşitsizliği yasalarla meşrulaştıran uygulamalar da olmuştur. İngiliz göçmenlerinin çoğunluğunu oluşturduğu Güney Afrika Cumhuriyeti’nin yönetici elitleri savaştan kısa süre sonra siyah olan yerli halka karşı “apartheid” (ayrımcılık) rejimi uygulanmaya başlamıştır (Dudu, 2009). Dünya medyası, bu gelişmeleri çıkarları doğrultusunda bazen görmezden gelmiş, bazen saptırmış, ancak ortaya çıkmasını engelleyememiştir.

Dünyanın genelinde egemen olan küreselleşme akımı, tüm dünyada da göçlere ve çok kültürlülüğe neden olmuş, son 20-30 yıldır toplumlar yeniden biçimlenmiştir (Berkes, 2010: 6). Medya, göçlerin ve ilticaların genellikle dramatik ve sansasyonel yanlarıyla ilgilenirken, ahlaki veya insancıl boyutlar görmezden gelinmiştir. Bazı toplumlarda çok kültürlülüğü oluşturan etnik gruplar kendi medya araçlarını kurarken, bazı toplumlarda çok kültürlü medya yetersiz kalmıştır (Weber-Menges, 2005: 247). Oysa toplumun her unsurunun medyada temsiliyle güçlenen toplumsal yapı, düzenli sürekliliğini de çok kültürlü medya ile sağlamaktadır.

Çok kültürlülük, çoğulculuğun temelini oluşturmaktadır. Çoğulculuk, yalnızca siyasi bir kavram değil, aynı zamanda karar alma süreçlerine katılma ve onu etkileme gücüdür de. İsviçre’nin sunduğu çok kültürlü toplum modelinin üzerinde durduğu üç sütun vardır: 1) Federalizm; 2) Dil çeşitliliği ve özgürlüğü; 3) Azınlıkların, azınlık haklarına değil, çoğunluk (yani eşit vatandaşlık) haklarına kavuşturulması için onların temsil olanaklarının artırılması (Linder, 2011, 19). İsviçre bunu yasama, yürütme, yargı ve yayım-öğretim dili alanlarında gerçekleştirmek amacıyla yasal-kurumsal dayanaklara kavuşturarak başarmış ve medyasına da yansıtmıştır.

Geleneksel inanışları ve yaşam tarzları ile yaşayan insanların bulunduğu çok kültürlü ülkelerden birisi de Kanada’dır. Kanada, çok kültürlü yaşam için özel yasa çıkarmıştır. Her etnik grubun kendini temsil eden medyasının da bulunduğu Kanada, bu özelliğiyle dünyanın en uygar ve gelişmiş ülkelerinden birini oluşturmaktadır (Knox, 2016: 76). Toplumların gelişmişliğinin bir ölçütü de, etnik gruplara tanınan haklar ve üst grup ve alt grupların düzenli etkileşimidir.

Kanada 1971 yılında dünyada çok kültürlü politika izlemeyi kabul eden ilk ülke olmuştur ve zengin etnik ve ırk farklılıklarını kabul edip bunlara değer vermektedir. “Çok kültürlülük sayesinde Kanada, tüm Kanadalıların potansiyelini kabul etmekte, onların toplumlarıyla bütünleşmelerine ve sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi konularda aktif görev almalarını teşvik etmektedir” (Rodoplu, 2014). Kanada’daki çok kültürlü ortam doğrudan medyada da kendisini göstermekte, Kanada’da yaşayan her unsur medyada yer bulabilmektedir.

Çok kültürlülük, demokratik yapılanmanın temelidir (Habermas, 1994: 112) ve aynı zamanda her türlü insana sağladığı kolay ve konforlu yaşam biçimiyle, etnik toplulukların gelecek kaygısını da ortadan kaldırmaktadır (Appleyard, 2010: 188). Çok kültürlülüğün; kültürel, dil ve dini çeşitliliği desteklediği, beslediği ve kutsadığı genel olarak kabul edilmektedir. Medyanın da çok kültürlülüğün ilkelerine sahip çıkması, toplumu

güçlendirmektedir (Sultan, 2011: 157). Çok kültürlülüğü ilke olarak benimsemiş toplumlar, diğerlerine oranla daha refah içinde ve huzurlu yaşamaktadır.

Avustralya'da çıkarılan 2004 Tarihli Çok kültürlü Victoria Yasası (The Multicultural Victoria Act 2004), çok kültürlülüğü ayakta tutan ilkeleri kutsal kılmaktadır ve medyanın tutumunu da yönlendirmektedir. Vustralya, çok kültürlülük ve çok kültürlü medya konusundaki yaklaşımları nedeniyle uygar ve gelişmiş ülkeler kategorisinde değerlendirilmektedir (Baringhorst, 2010: 103). Çok kültürlü toplumlar ve onların çok kültürlü medyası, modern dünyada gelişmişliğin göstergesi sayılmaktadır.

1990'ların ortalarından beri çok kültürlülüğün gerilediği ve millet inşa etme fikirlerinin, ortak değerlerin, kimliğin ve üniter vatandaşlığın yeniden doğrulandığı, hatta asimilasyonun geri döndüğü görülmektedir (Kymlicka, 2012: 300). Bu gerilemede doğal olarak medyanın da rolü bulunmaktadır. Medyanın, belirli kültür veya inançlara yer veren, diğerlerini görmezden gelen tutumu, gerilemeyi hızlandırmaktadır. Oysa çok kültürlülüğü ve tüm unsurların medyasının varlığını benimsemiş toplumlar daha hızlı gelişmekte, çok kültürlü medyadan yansıyanlarla daha çok bilgi ve görüş yaşamı güçlendirmektedir (Sawyer, 2011: 25). Çok kültürlü toplum gibi çok kültürlü medya da daha büyük kitleleri bir çatı altında toplayan, güçlü bir yapıdır.

İngiltere gibi bazı ülkelerde çok kültürlü bir toplumda nasıl yaşanacağı, eğitim programında yer alan vatandaşlık dersleriyle öğretilmektedir (Modood ve May, 2001: 314). İnsanlar, çok kültürlü bir toplumda nasıl yaşayacaklarını öğrenirken, medya da eğitime koşut olarak eğitime katkıda bulunmakta, bu arada toplumdaki tüm unsurların seslerini yansıtmaktadır.

2. ÇOK KÜLTÜRLÜ TOPLUMLARDA MEDYA

Medya, iletilerin vericiden alıcılara aktarılmasını sağlayan araçlardır. Çok kültürlü toplumların özelliklerine göre, çok kültürlü medya da toplumu oluşturan tüm etnik grupların iletilerini taşıyan araçlardır (Scherr ve Inan, 2018: 219). Her etnik grup kendi medyasında temsil edilmekte ve sesini medya aracılığıyla duyurmaktadır.

Kanada ve Avustralya'da, birden fazla dilde yayın yapan medya bulunmaktadır. İsviçre ve Belçika'da farklı dillerde gazeteler yayın yapmakta, her etnik grup, kendi medyası ile kendi toplumuna seslenmektedir (Bengtsson, 2009: 76). Dünyanın en kalabalık ülkelerinden biri olan Hindistan'da, onlarca farklı gazete, dergi, televizyon ve internet sitesinin yayın yaptığı bilinmektedir (Keşişoğlu, 2009). Çeşitlilik arttıkça adaleti ve eşit dağılımı sağlamak güçleşmektedir ancak, çeşitlilik aynı zamanda çok fazla gelişmeyi de beraberinde getirmektedir.

Almanya'da 30'dan fazla dilde yayın yapan medya bulunmaktadır (Handscheck, 2020: 103). Almanya'nın çok kültürlü yapısı ve çok dilli medyası onu güçlendirmektedir. Her toplumsal grup, her etnik unsur, toplumsal yapıya, ekonomiye, ve kültüre kendi deneyimleriyle katkıda bulunmaktadır. Rusya'da, bazı özerk cumhuriyetler, kendi dillerinde gazete ve televizyon yayını yapmaktadır. Çok kültürlülük Rusya için de büyük bir avantajdır. Ancak Rusya, etnik gruplardan çoğunun haklarını yasalarla sınırlamaktadır (Pfeil, 421). Etnik grupların haklarını sınırlamak, haklara yasalarda yer vermemek, çok kültürlülüğü oluşturan

unsurlara taraflı ve adaletsizce davranmak, toplumsal birliği ve huzuru bozduğu gibi, toplumsal gelişmeyi de engellemektedir.

Dünyanın en kalabalık ülkesi Çin’de, Çincenin aynı sıra İngilizce, Japonca, Fransızca, İspanyolca, Portekizce, Rusça, Arapça, Tibetçe, Kazakça, Uygurca, Zhuangca, Moğolca gazeteler çıkarken, Çin’in bazı azınlık haklarını sınırlaması, medya yayınlarına sıklıkla kısıtlamalar veya engellemeler getirmesi de Çin’in gelişimini engellemektedir. Oysa demokratik bir ortamdaki çok sesli basın, her zaman gelişmeler için temel oluşturmaktadır (Kaskötö-Buka, 2014: 251). Dünyada gelişmiş olarak tanınan ülkelerde, bir arada yaşayan çok farklı etnik gruplar ve her etnik grubun sesini duyuran medya olduğu görülmektedir.

Çokkültürlülük, etkileşim, paylaşım ve refahı birliktelikte arama demektir. Çokkültürlü toplumlar, tüm bilgilerini ve yaşam deneyimlerini paylaşarak ve birbirlerinden etkileşerek yüksek bir uygarlık geliştirmektedir (Sohrabi, 2018: 41). Toplumdaki her etnik grubu kendi medyasına sahip olduğunda da, toplumsal yapıda büyük bir renklilik ve varsıllık gözlenmektedir.

3. SONUÇ

Özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren, savaş, çatışmalar, siyasi baskılar, göçler gibi nedenlerle dünyada önemli hareketler yaşanmış, bu kapsamda çokkültürlü toplumların oranı giderek artmıştır. Başlangıçta çokkültürlülük bir olumsuzluk ve gelişme için engel gibi görünse de, çokkültürlü toplumlardaki paylaşımların, etnik grupların teknik ve kültürel etkileşimlerinin gelişmeye katkıda bulunduğu görülmüştür.

Çokkültürlü toplumlarda yer alan etnik grupların kendi medyalarını kurmaları ve kendi temsilleriyle medya içinde yer almaları da öncelikle demokratik yapıyı güçlendirmekte, ardından toplumsal yapının sağlam temellere oturmasını sağlamaktadır. Her etnisite, kenini dile getiren medya ile toplumda var olduğunu hissetmekte ve toplumsal yapıya daha istekle katkıda bulunmaktadır.

Toplumsal barış, ancak toplumu oluşturan her unsurun, çokkültürlü toplumlarda her etnisitenin ses ve görüşlerinin tüm medyada yansınmasıyla sağlanmaktadır. Bu da bazen azınlık olarak tanımlanan etnik grupların kendi medyaların oluşturma veya ulusal medyadan seslerini duyurma olanaklarının düzenlenmesiyle sağlanmaktadır.

Medya ve iktidar arasındaki çıkar ilişkileri bilinmektedir. Ancak tüm ilişkiler ve planlar, medyanın insancıl, ahlaki ve toplumsal sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır. Medya, hipermodern çağın en dinamik ve en etkin araçları olarak, toplumun varlığını ve sürekliliğini korumak ve barışa katkıda bulunmak için, çok kültürlülüğün gereklerini yerine getirmek ve tüm unsurların seslerini yansıtmak sorumluluğuyla çalışmalıdır.

KAYNAKÇA

Appleyard, R. (2010). Dynamics of the Integration/Multicultural Connection. *Multiculturalism and Integration*. Ed. Michael Clyne ve Dr James Jupp. Canberra: The Australian National University.

Baringhorst, S. (2010). Abschied vom Multikulturalismus? Zu neueren Entwicklungen der Integrationspolitik in Großbritannien und Australien. *Migrations- und*

- Integrationsforschung in der Diskussion*, Ed. Gudrun, Hinnenkamp, Volker, Zwengel, Almut, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, s. 91-112.
- Barmeyer, C. (2010). Kultur in der Interkulturellen Kommunikation. *Interkulturelle Kommunikation und Kulturwissenschaft. Grundbegriffe, Wissenschaftsdisziplinen, Kulturräume*, Ed. Christoph Barmeyer, Petia Genkova, Jörg Scheffer, Passau: Karl Stutz, s. 13-35.
- Bengtsson, R. (2009). *The EU and the European Security Order*. London: Routledge.
- Bengtsson, R. (2013). *The EU and the European Security Order: Interfacing Security Actors*. Routledge.
- Berkes, L. (2010). The Development and Meaning of the Concept of Multiculturalism. *International Relations Quarterly*, 1 (4): 1-6.
- Blatter, J. (2014). *Kritik der Schweizer Demokratie*. Lucerne: University of Lucerne.
- Bohmann, U. ve Sörensen, P. (2017). Multikulturalismus reloaded. Demokratie in Zeiten von Flucht und Migration. *Mittelweg*, 36: 1-14.
- Bonfadelli, M. ve Moser, M. (2007). *Medien und Migration: Europa als multikultureller Raum?* Wiesbaden: Springer.
- Dudu, M. (2009). Çok-kültürlülük. <http://www.futuristika.org/cok-kulturluluk/>. 12.12.2017.
- Friedman, G. (2017). *Turkey, Secularism and Religion. Geopolitical Futures*. file:///C:/Users/LENOVO/Desktop/turkey-secularism-and-religion.pdf. 14.12.2017.
- Funke, M. (2011). *Multikulturalismus in Theorie und Praxis: Das Beispiel Kanada*. München: Grin Verlag.
- Habermas, J. (1994). Struggles for Recognition in the Democratic Constitutional State. Multiculturalism. Ed. Amy Gutmann. Princeton: Princeton University Press. s. 107-149.
- Handscheck, S. (2020). Wenn Buchstaben Muster bleiben. München: Landeshauptstadt München Stelle für interkulturelle Arbeit.
- Henkes, C. (2011). *Integration, Zuwanderung und Soziale Demokratie*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung Abteilung Politische Akademie.
- http://www.felsefe.gen.tr/siyaset_felsefesi/cokkulturculuk_cok_kulturculuk_nedir_ne_demektir.asp. 06.11.2017.
- <https://www.ifla.org/files/assets/library-services-to-multicultural-populations/publications/multicultural-communities-tr.pdf>. 08.12.2017.
- Joppke, C. (1996). Multiculturalism and Immigration: A Comparison of the United States, Germany, and Great Britain. *Theory and Society*, 25 (4): 449-500.
- Kaskötö-Buka, M. (2014). Dasselbe Jahrhundert - verschiedene Epochen. Die entwicklung der chorliteratur im 19. Jahrhundert in Ungarn im Spiegel der Rukoveti von Stevan Mokranjac. *Muzikologija*, 16: 243-260.
- Keşişoğlu, G. (2009). Global Ekonominin Dev Aktörü Hindistan'da Medya. Dünya Gazetesi, 27 Ekim 2009, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/global-ekonominin-dev-aktoru-hindistanda-medya/5492>.

- Köhler, M. (2017). Wiege der Demokratie -das antike Griechenland. *Antike Beitrag*, 14: 1-10.
- Kritidis, G. (2011). Die Demokratie in Griechenland zwischen Ende und Wiedergeburt. *Sozial.Geschichte*, 6: 135–155.
- Knight, K. (2008). What is Multiculturalism? Griffith Working Papers in Pragmatics and Intercultural Communication, 1 (2): 106–118.
- Knox, P. (2016). *Ethnic Media & Diversity Style Guide*. Toronto: New Canadian Media.
- Kühn, B. (2018). *Kommunale Integrationspolitik Eine Handreichung für die kommunale Praxis*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Kymlicka, W. (2012). Çok Kültürlülük: Başarı, Başarısızlık ve Gelecek. Çev. Fatih Öztürk. *İÜHFMC. LXX*, (2): 297-332.
- Langer, P. (2016). *Demokratie unter Perikles. Vorbild für heutige Staatsformen?* München: Grin Verlag.
- Linder, W. (2011). Multicultural Switzerland and the Challenge of Immigration. <http://www.wolf-linder.ch/wp-content/uploads/2011/06/Immigration-The-Case-of-Switzerland.pdf>. 14.12.2017.
- Mayr, A. (2016). Die Idealstaatsmodelle in Platons Nomoi und Xenophons Kyrupädie, Hieron, Die Verfassung der Spartaner und Die Verfassung der Athener, sowie die politischen Systeme Spartas und Athens im Vergleich. Münster: MV-Verlag Wissenschaf.
- Moddod, T. ve May, S. (2001). Multiculturalism and Education in Britain: an Internally Contested Debate. *International Journal of Educational Research*, 35: 305–317.
- Pfeil, B. S. (2006). Die Minderheitenrechte in Russland. *Minderheitenrechte in Europa*, Wien: Springer-Verlag, s. 256-270
- Ravi, B. K. (2012). Media and Social Responsibility: A Critical Perspective with Special Reference to Television. *Academic Research International*, 2 (1): 306-325.
- Retter, H. (2011). Was heißt „demokratisches Denken“ in der Weimarer Republik? Wege zur historisch-vergleichenden Analyse aus erziehungswissenschaftlicher Sicht. *Gesellschaftlich-kulturelle Trends. Herausforderungen des Christseins. Religion im Dialog mit Wissenschaft*. Ed. Hans-Gerorg Babke Münster: LIT Verlag,
- Reuther, N. (2018). Die indigene Geschichte Kanadas. *Länderbericht Kanada*, Ed. Ursula Lehmkuhl, Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung Adenauerallee.
- Rodoplu, U. E. (2014). Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Çokkültürlülük. <http://akademikperspektif.com/2014/12/16/olumlu-ve-olumsuz-yonleriyle-cokkulturluluk/>. 12.12.2017.
- Rossteutscher, S. ve Narval, P. (2019). Debatten zur Demokratie Plädoyers und Argumente zur Orientierung. *Demokratie & Gesellschaft*, 17: 1-25.
- Sawyer, R. (2011). The Impact of New Social Media on Intercultural Adaptation. Senior Honors Projects. Paper 242, <http://digitalcommons.uri.edu/srhonorsprog/242><http://digitalcommons.uri.edu/srhonorsprog/242>

Scherr, A. ve Inan, Ç. (2018). *Leitbilder in der politischen Debatte: Integration, Multikulturalismus und Diversity*. Wiesbaden: Springer Fachmedien.

Schilmöller, R. (2009). Werte und Werterziehung in der multikulturellen Gesellschaft. *PÄD-Forum: unterrichten erziehen*, 37/28 (2): 65-70.

Schumacher, D. (2016). *Volksabstimmungen in Schweden. Eine Übersicht*, Berlin: Mehr Demokratie e. V.

Sohrabi, A. (2018). Multicultural Society. *Extensive Journal of Applied Sciences*, 6 (1): 33-42.

Sorgo, F. (2012). *Charles Taylors Philosophie des Multikulturalismus-Eine Kritik*. Wien: Universität Wien.

Weber-Menges, S. (2005). Die Entwicklung ethnischer Medienkulturen. *Ein Vorschlag zur Periodisierung. Massenmedien und die Integration ethnischer Minderheiten in Deutschland*, Ed. Rainer Geißler, Horst Pöttker, Bielefeld: Transcript Verlag.